Dosarul nr.3-3475/23

Republica Moldova
H O T Ă R Î R E
În numele Legii

02 iunie 2025 mun. *****

Judecătoria ***** (sediul Centru)
Instanţa compusă din
Preşedinte de şedinţă, judecător Vitalii Ciumac
Grefier Aliona Busuioc

examinînd în şedinţă de judecată publică acțiunea depusă de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Olga Cebanova împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administartive și obligarea emiterii actului administrativ,

A C O N S T A T A T :

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 24 noiembrie 2023, Olga Cebanova a înaintat acțiune împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale solicitând: anularea integrală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.6213/23 din data de 03.11.2023, adoptată în procedura prealabilă, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, să emită în privința reclamantei Olgăi Cebanova Decizie prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfîrșitul anuli respectiv față de de aceeiași lună a anului 2021, așa cum ete prevăzut de art.13 alin.(2) prima frață din Legea nr.156 din 14.10.1998.

În motivarea acțiunii a menționat că, reclamantul are statutul de pensionar, în virtutea acestui fapt, reclamantul a dobândit dreptul social la indexare anuală a pensiei în baza art. 13 alin.(l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998, în conformitate cu care: pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Potrivit informației de la Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, rata inflației în decembrie 2022 a constituit 30,2%, adică prețurile medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 au crescut cu 30,2%.https://statistica.gov.md/ro/evolutia-preturilor-de-consum-in-rcpublica-moldovain-luna-decembrie-9485 60264.html

În pofida ratei inflației existente, modificînd condițiile de calculare a cuantumului de pensie, diminuînd nivelul protecției sociale anterior dobîndite licit de către reclamantul, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr,357 din 22.12.2022, conform art. 13 alin.(l) din care, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Ulterior, Guvernul Republicii Moldova, bazîndu-se pe Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, a adoptat Hotărârea nr.148 din 22.03.2023, în conformitate cu art. 1 din care, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022față de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării

15%.

În continuare, Casa Națională de Asigurări Sociale, începând cu 01.04.2023, prin diminuarea nivelului protecției sociale anterior dobîndite de reclamant a efectuat indexarea pensiei reclamanților, aplicînd, contrar prevederilor art. 13 alin.(2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998, coeficientul de indexare de 15%, ceea ce nu corespunde ratei inflației în luna decembrie 2022, exprimate prin creșterea prețurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.

Ca urmare, reclamantul a depus la CNAS cererile, solicitînd emiterea unei Decizii prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998.

Comunică că, în pofida celor solicitate, cererile indicate au fost respinse.

În conformitate cu prevederile art. 162 alin.(l) - (3), lit. b) din Codul administrativ, reclamanții au depus cererile prealabile, care la fel au fost respinse de către autoritatea publică pârâtă.

În conformitate cu prevederile art.206 alin.(l), lit.b) din Codul administrativ reclamanții înaintează prezenta acțiune în obligare.

Potrivit art. 54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Potrivit art. 47 din Constituția Republicii Moldova, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

„Un nivel de trai decent" reprezintă un obiectiv social stabilit de Constituție, care trebuie realizat prin măsurile întreprinse de către autorități [HCC nr. 12 din 16.06.2022].

Indexarea pensiei constituie unul din instrumentele legale pentru atingerea obiectivului enunțat.

Dreptul social la indexare a pensiei, avînd o valoare economică incontestabilă, fiind obiectul protecției constituționale garantate de art.46 din Constituția, este un bun în sensul art.l din Protocolul nr. 1 la CEDO, care prevede că orice persoană are dreptul la protecția proprietății **(speranța legitimă).**

În acest sens, instanța de judecată urmează să aplice prevederile art.4 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Menționează că, indexarea proporțională a pensiei conform ratei inflației rezidă în faptul că creșterea inflației afectează siguranța financiară a pensionarului. În termeni economici, atât valoarea unui salariu cât și a pensiei poate fi măsurată pe baza cantității de bunuri care pot fi achiziționate în baza sa la o dată concretă sau nominal, desemnând o sumă de bani. Din aceste motive fluctuațiile economice acționează în mod diferit în privința acestor valori. Acest lucru este ilustrat de faptul că, în timp ce valoarea nominală nu este afectată de fluctuațiile economice, valoarea reală a pensiei se diminuează, pentru că scade cantitatea de mărfuri și servicii care pot fi procurate.

Indică că, o viață decentă a pensionarului impune ca pensia să corespundă cu realitățile economice și sociale. Garanția securității financiare poate fi rapid golită de conținut de o inflație

persistentă. într-un asemenea caz, articolul 47 din Constituție, dar și art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO am deveni ineficient și nu și-ar realiza scopul.

Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea pensiei, subminând în același timp scopul garanției securității financiare, acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea proporțională a pensiei în baza ratei inflației sau în baza altor mecanisme care țin cont de evoluția prețurilor la produsele și serviciile de bază, așa cum prevede art. 13 alin.(l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998. Criteriul respectiv a fost preluat de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 21 din 06.12.2022.

Totodată, conform pct.pct.4, 5 din Hotărîrea Curții Constituționale, nr.9 din 30.03.2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.22 și art.II-V din Legea, nr.358-XV din 31.07.2003 „pentru modificarea și completarea unor acte legislative", Curtea a reținut că: - «Protejarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, respectarea principiilor egalității și echității sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ».

La determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior».

«Actele legislative privind asigurarea cu pensii au făcut obiectul controlului constituționalității. Curtea a subliniat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate».

Conform Hotărîrii Curții Constituționale, nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționari publici, Curtea a reținut că: - «schimbările ce vizează condițiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii și funcționarii publici, stabilite pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 552-XIV, instituite de către legiuitor, contravin art. 47 alin. (2) și art. 76 din Constituție și principiului respectării drepturilor dobîndite anterior în mod licit».

Prin referința depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale s-a relevat că, potrivit prevederilor art. 13 al Legii nr. 156/1998, privind sistemul public de pensii, pensiile se indexează anual la 1 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Conform art. 13 din Legea nr.357/2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct.l din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Astfel, pensia reclamantului de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform legislației naționale în vigoare, solicitarea acesteia privind indexarea pensiei cu 30,2%, fiind lipsită de un suport legal pertinent și concludent în acest sens.

Legislația în vigoare nu prevede indexarea pensiei în forma invocată de reclamant, și anume indexarea acesteia cu 30,2%.

Atrage atenția, că sistemul public de asigurări sociale obligatorii este un sistem organizat de

stat pe principiul contributivității obligatorii, prin care se realizează constituirea de fonduri și plata de prestații sociale, respectiv pensia de asigurări sociale este un drept bănesc cuvenit asiguratului, în condițiile Legii privind sistemul public de pensii, corelativ obligațiunilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Remarcă că, nu este o prevedere legală potrivit căreia CNAS ar avea obligația să indexeze prestațiile sociale în dependență de creșterea prețurilor de consum, or, legiuitorul stabilește coeficientul de indexare în raport cu creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul în gestiune față de anul precedent.

Făcând referire la cele expuse, remarcăm Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați. Potrivit constatărilor, Curtea a reținut „că un atribut al statului de drept constituie caracterul său social, cunoscut în doctrină sub denumirea de stat providențial (Welfare State) art. 1 din Constituție, printre caracterele de bază ale statului Republica Moldova, nu consacră expres caracterul său social, însă el decurge din art. 126, care stipulează bazele economiei: „Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială".

Caracterul social al statului presupune instituirea unui sistem politic, care ar permite adoptarea unor măsuri adecvate pentru redistribuirea bunurilor conform principiilor echității sociale, astfel încât toți membrii societății să posede un minim garantat de asigurare socială conform art.47 din Constituție. In acest context Curtea reiterează concluzia expusă în Avizul nr.l din 17.03.1997 asupra proiectului de lege privind modificarea unor articole din Constituția RM despre obligația constituțională a statului de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităților vitale ale cetățenilor săi, inclusiv în situații excepționale.

Indică faptul că, Curtea apreciază volumul asistenței sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atât de resursele economice și financiare a statului, cât și de contribuțiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă și justificată diferența garanțiilor sociale ce există.

Între statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică. Cele enunțate, permit Curții Constituționale să constate că, Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivei concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiții speciale, poate fi modificat cu titlu de excepție în funcție de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și ale bugetului de stat.

In susținerea constatărilor expuse în §§44-45 și 48 ale prezentei hotărâri, Curtea citează prevederile art. 2 alin. 1 al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, prin care Republica Moldova s-a angajat să acționeze „atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, folosind la maximum resursele sale disponibile pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative ". Curtea relevă că prevederea relatată a tratatului obligă statul să depună toate eforturile pentru exercitarea drepturilor sociale garantate de Pact. Aceste eforturi, însă, urmează a fi raportate la posibilitățile economice și financiare ale statului.

Conform art. 47 al Constituției reglementează condițiile generale ale traiului decent asigurate de stat, printre care serviciile sociale necesare, precum este indexarea pensiei, care constituie obiectul sesizărilor examinate.

In acest sens, Curtea reține că, art. 47 dl Constituției garantează un minim de asigurare socială acordat tuturor persoanelor, realizarea cărora permite menținerea unui echilibru social între păturile sociale ale populației. Avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunându-se mai mult în sfera obligațiilor suplimentare asumate de stat.

Curtea reține că, statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale,

iar drepturile prevăzute de art. 47 din Constituție nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei. ”

Sintetizând cele expuse, menționează că pretențiile invocate de către reclamant în cererea dedusă judecății sunt absolut neîntemeiate, or, CNAS la indexarea pensiilor cu 15%, începând cu 01.04.2023 s-a condus în strictă conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Din cele relatate, CNAS a făcut trimitere la toate normele legale relevante speței, iar, din cumulul de argumente menționate se constată cu certitudine că pretențiile invocate de reclamant sunt absolut neîntemeiate.

În același context, spre informare atrage atenția că, în lista dosarelor pendinte aflate în procedura de examinare la Curtea Constituțională sunt înregistrate două sesizări pentru controlul constituționalității art. 13 din Legea nr.357/22 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 și art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

Subsidiar, atrage atenția instanței de judecată, că prin Decizia Curții Constituționale nr. 140 din 26.10.2023, Sesizarea nr. 13a din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de sta pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022 și articolul 13 din Legea privind sisterXul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, cât și Sesizarea nr. 15a din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de sta pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022, au fost declarate ca fiind inadmisibile.

Solicită, în temeiul celor expuse, în conformitate cu art.224 alin.(l) lit. f) al Codului administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale respingerea cererii ca fiind neîntemeiată.

Casa Națională de Asigurări Sociale solicită respingerea cererii de chemare în judecată a reclamantului Olga Cebanova reflectat prin referință.

În ședința de judecată, reclamantul Olga Cebanova și avocatul Bernaz Alexandru nu s-au prezentat, fiind citați în mod legal, motiv din care s-a dispus examinarea cauzei în lipsa lor.

Reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, Vlas Irina a solicitat examinarea cauzei în lipsă.

Aprecierea instanței de judecată.

Analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este neîntemeiată și urmează a fi respinsă din următoarele considerente.

În conformitate cu art.17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

La fel, art.11 alin.(1) lit. a) Cod administrativ prevede că, actele administrative individuale pot fi: acte defavorabile - actele care impun destinatarilor lor, obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care respins în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

În continuare se va reține că, potrivit art.20 Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art.189 alin.(1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrative.

Iar, potrivit art.206 alin.(1) lit. b) Cod administrativ, o acțiune în contenciosul administrativ poate fi depusă pentru: obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare).

Noțiunea de „act administrativ” este reglementată în legislația națională, cât și în Rezoluția (77) 31 Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, care statuează că, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judecătoresc al legalității actelor administrative, presupune apărarea drepturilor și intereselor legitime ale justițiabililor, împotriva abuzurilor administrației publice, în condițiile Codului administrativ. Acest control se înfăptuiește de către instanțele de judecată în condițiile legii privind organizarea judecătorească. Întru elucidarea subiectului privind realizarea controlului judecătoresc se impune conceptul competenței, în baza căruia se realizează respectivul control. Pornind de la scopul primordial al instituției contenciosului administrativ care este prestabilit de legiuitor și care presupune contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept. Și reieșind din dreptul subiectiv al subiectului afectat, care la fel a fost predeterminat de legiuitorul și care a fost formulat astfel - orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Reieșind din materialele cauzei, instanța de judecată constată că, la data de 12 octombire 2023, reclamantul Olga Cebanova, a depus cerere în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat emiterea unei decizi prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998 (f.d.35).

Prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-5555/23 din 17.10.2023 s-a respins cererea reclamantului cu privire la indexarea pensiei. (f.d. 41)

La data de 26 octombrie 2023 reclamantul Cebanova Olga a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale (f.d.42).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 6213/23 din data de 03.11.2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.43).

Ulterior reclamantul s-a adresat cu acțiune în instanța de contencios administrativ.

Astfel, instanța de judecată va reține că, obiect al examinării prezentei cauze în ordinea contenciosului administrativ îl constituie verificarea legalității deciziilor Casei Naționale de Asigurări Sociale emise pe marginea cererilor prealabile depuse de către reclamanți, precum și cerințele subsecvente de obligare a emiterii actelor administrative individuale favorabile privind calcularea și achitarea indexării pensiei în cuantum de 30,2%, cu începere de la 01.04.2023.

Inițial instanța de judecată va reține că potrivit art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct.1 din Hotărârea Guvernului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului

asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Rolul, domeniile de activitate, funcțiile, atribuțiile și împuternicirile Guvernului sunt stipulate expres la art.2, 4, 5, 6 și 7 din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern.

Totodată, se va reține că, potrivit art.60 alin. (l) din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a statului, iar în conformitate cu prevederile art.66 din Constituție, adoptarea legilor constituie prerogativa exclusivă a Parlamentului.

Pentru organizarea executării legilor, potrivit dispozițiilor art.102 din Constituție, Guvernul adoptă hotărâri. În acest context, instanța de judecată va reține că, prin Hotărârea Guvernului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, Guvernul exercitând atribuția de executare a legilor, nu a admis încălcarea ariei de competență a autorității legislative și nu și-a depășit atribuțiile prevăzute de art.102 alin.(2) din Constituție.

Or, art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 prevede o derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

Derogările operate de la Legea nr.156/1998 prin Legea nr.357/2022 au fost necesare pentru a asigura coraportul echitabil între contribuțiile achitate și plățile promise sub forma de pensii, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă, indemnizații de maternitate, indemnizații pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, persoanelor asigurate, etc.

Art.5 alin.(4) din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017, prevede că, normele juridice derogatorii sânt diferite în raport cu reglementareacadru în materie și sânt aplicabile unei situații determinate. În caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma derogatorie.

Astfel, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu a depășit creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și s-a aplicat doar acelei părți din pensie care nu a depășit salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023.

Normele legale sus menționate nu suprimă și nu desființează dreptul la pensie, prin urmare, nu afectează drepturile și libertățile prevăzute de Constituție.

Iar, Guvernul a asigurat executarea actelor normative ale Parlamentului, adoptate în conformitate cu normele constituționale.

Totodată se va reține că, prin Hotărârea Guvernului nr.148/2023, s-a stabilit coeficientul indexării în mărime de 15%, iar Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 1 aprilie 2023 a indexat pensia reclamanților cu 15%.

Nu în ultimul rând se va reține, că prin decizia Curții Constituționale nr.140 din 26 octombrie 2023 asupra sesizării nr.13a din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 și art.13 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156/41998, cât și Sesizarea nr.15a din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, au fost declarate ca fiind inadmisibile.

Curtea a subliniat în acest sens că, norma în discuție nu prejudiciază esența dreptului la pensie al titularului, ci stabilește doar o reducere rezonabilă a coeficientului de indexare pentru anul 2023, în contextul deficitului financiar înregistrat.

La fel, Curtea Constituțională în pct.33, a confirmat principiul Curții Europene potrivit căruia orice ingerință a unei autorități publice în folosirea nestingherită a bunurilor poate fi justificată numai dacă servește unui interes public (sau general) legitim.

Dată fiind situația economică a Republicii Moldova, care a afectat inclusiv sistemul de pensii, precum și necesitatea imperioasă a statului de a limita cheltuielile bugetare, Curtea constată că

ingerința adusă prin norma în discuție urmărește interesul public general de a menține sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii din Republica Moldova.

În cauza Aielli și alții v. Italia (dec.), 10 iulie 2018, referitoare la reducerea nivelului de indexare a pensiilor din cauza inflației, Curtea Europeană a reținut că scopul legislatorului italian a fost, între altele, respectarea echilibrului bugetar și a obiectivelor de control ale cheltuielilor publice, precum și protejarea nivelului minim al prestațiilor sociale în vederea garantării viabilității sistemului de asigurări sociale pentru generațiile viitoare. Curtea Europeană nu a susținut opinia reclamanților potrivit căreia, odată obținute, drepturile lor la pensie nu puteau fi modificate niciodată în anii următori. Reducerea sau modificarea sumei prestațiilor acordate cu titlu de regim de securitate socială ține de puterea legislativă a statelor. Astfel, efectele reformei mecanismului de indexare privind pensiile reclamanților nu sunt de nivelul care ar putea să expună persoanele interesate unor dificultăți de subzistență incompatibile cu articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție. Prin urmare, Curtea Europeană a reținut că ingerința în discuție nu le-a impus reclamanților o sarcină excesivă (§§ 28-42).

Rezumând cele menționate supra instanța de judecată conchide că, potrivit art.5 alin.(1) al Legii nr.100 din 22.12.2027, în caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în actele normative de același nivel, se aplică norma derogatorie. Astfel, se reține că, legiuitorul a intervenit cu o normă derogatorie - art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, care prevede o derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii. Totodată, respectiva derogare este necesară, deoarece urmărește interesul public general de a menține sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii din Republica Moldova.

Prin urmare instanța de judecată conchide că, autoritatea publică pârâtă a respectat principiul legalității prevăzut de art.21 Cod administrativ, potrivit căruia autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

La fel, instanța de judecată subliniază că, în circumstanțele speței, dreptul discreționar al autorității publice pârâte era limitat, ea nu avea posibilitatea de a opta între mai multe soluții posibile corespunzătoare scopului legii, deoarece legiuitorul prin art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022 și prin Hotărârea Guvernului nr.148/2023, a stabilit coeficientul indexării în mărime de 15%, prin urmare, activitatea administrativă desfășurată de către autoritatea publică pârâtă ca urmare a cererilor reclamanților, este conformă principiului legalității, ceea ce impune respingerea acțiunii reclamanților, deoarece actele defavorabile contestate sunt legale.

Prin urmare, legalitatea actelor administrative defavorabile contestate, condiționează subsecvent respingerea cerințelor reclamanților în partea obligării emiterii actelor administrative individuale favorabile de indexare a pensiei în cuantum de 30,2%.

Potrivit art.224 alin.(1) lit. f) Cod administrativ, examinînd acțiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărârii: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sânt îndeplinite condiţiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit.a)–e).

În temeiul celor expuse și în conformitate cu prevederile art.224 alin.1 lit.f), 225 din Codul administrativ, instanța de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E :

Se respinge acțiunea depusă de avocatul Alexamdru Bernaz în interesele lui Olga Cebanova împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administartiv, ca neîntemeiat.

Hotărîrea cu drept de apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei ***** (sediul Centru).

Preşedinte de şedinţă, judecător Vitalii Ciumac